

Zakres	Cele w języku ucznia	Kryteria sukcesu
Mapa źródłem informacji	Umiem posługiwać się mapą i odczytać zawarte w niej informacje	- Potrafię wymienić podstawowe cechy mapy; - Umiem wskazać na mapie jej elementy (treść, tytuł, skalę, legendę, siatkę kartograficzną); - odczytuje informacje z mapy i planu stosując legendę; - wskazuje na mapie północ i pozostałe kierunki świata.
Skala na mapach i planach	Wiem co to skala mapy i jak ją wykorzystać	- wyjaśnia pojęcie skali; - rozpoznaje sposoby zapisu skali na mapie (skala liczbowa, mianowana, podziałka liniowa); - odczytuje skalę z mapy; - stosuję skalę mapy do obliczania odległości między wybranymi obiektami.
Ukształtowanie powierzchni na mapie	Wiem w jaki sposób na mapach można zobrazować ukształtowanie powierzchni	- wyjaśniam pojęcia: wysokość bezwzględna, wysokość względna, poziomica; - odczytuję wysokości bezwzględne z rysunku poziomicowego i mapy hipsometrycznej; - czytam treść mapy ogólnogeograficznej Polski, zwracając uwagę na zastosowaną skalę barw.
Południki i równoleżniki	Rozumiem pojęcia i potrafię wskazać główne południki i równoleżniki na mapie i globusie	- wskazuję na globusie i mapie świata bieguny oraz południki, w szczególności południk zerowy i 180°; - wskazuję na globusie i mapie świata równoleżniki, w szczególności równik, zwrotniki i koła podbiegunowe; - wskazuję na globusie i mapie świata półkule Ziemi,

		podaje ich nazwy; • stosuję skróty międzynarodowe kierunków świata.
Kontynenty i oceany	Znam kontynenty i oceany na Ziemi	• wymieniam nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie świata; • określłam położenie kontynentów i oceanów względem równika i południka zerowego; • wskazuję na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych (niziny, wyżyny, góry, morza, cieśniny)

zakres	Cele w języku ucznia	Kryteria sukcesu
Różnorodność krajobrazów w Polsce	Znam położenie, nazwy pasów ukształtowania terenu Polski i je charakteryzuję	• wyjaśniam pojęcie krajobrazu; • wymieniam elementy środowiska wchodzące w skład krajobrazu; • dzielę krajobrazy na naturalne i kulturowe; • nazywam i wskazuję na mapie położenie pasów krajobrazowych Polski i wybranych krain geograficznych.
Krajobraz nadmorski	Znam cechy krajobrazu nadmorskiego	• wskazuję na mapie położenie pasa krajobrazowego pobraży oraz krain geograficznych: Pobrzeża Szczecińskiego, Pobrzeża Koszalińskiego, Pobrzeża Gdańskiego; • wskazuję na mapie położenie Wybrzeża Słowińskiego, w tym miast, jezior i Słowińskiego Parku Narodowego; • wymieniam nazwy oraz rozpoznaje w opisach, filmach i na lustracjach, główne typy wybrzeży morskich w Polsce;

		• podaję przykłady charakterystycznych zjawisk pogodowych występujących w pasie nadmorskim (sztorm, bryza); • wskazuję cechy przyrodnicze i kulturowe krajobrazu Wybrzeża Słowińskiego
Krajobraz pojezierny	Znam elementy krajobrazu pojeziernego	• wskazuję na mapie położenie pasa krajobrazowego pojezierzy oraz krain geograficznych: Pojezierze Pomorskie, Pojezierze Wielkopolskie, Pojezierze Mazurskie; • wskazuję na mapie Pojezierze Mazurskie, największe miasto regionu, Szlak Wielkich Jezior Mazurskich, jeziora Śniardwy i Mamry; • wskazuję związek między ukształtowaniem powierzchni pojezierzy a występującym tu kiedyś lądolodem; • podaję przykłady aktywnego wypoczynku i sportów, które można uprawiać na Pojezierzu Mazurskim; • podaję przykłady najważniejszych obiektów dziedzictwa kulturowego regionu.
Krajobraz nizin środkowej Polski	Znam położenie na mapie oraz nazwy nizin środkowej Polski	• wskazuję na mapie położenie pasa krajobrazowego nizin śródkowopolskich oraz krain geograficznych: Nizina Śląska, Nizina Południowowielkopolska, Nizina Mazowiecka, Nizina Północnopodlaska, Nizina Południowopodlaska; • wskazuję na mapie Nizinę Mazowiecką, oraz największe miasta regionu; • wymieniam cechy charakterystyczne Niziny Mazowieckiej; • podaję nazwę i wskazuję na mapie położenie parku narodowego utworzonego na obszarze Puszczy

zakres	Cele w języku ucznia	Kryteria sukcesu
Krajobraz wielkomiejski	Znam elementy krajobrazu wielkomiejskiego	• wskazuję na mapie Warszawę; • wymieniam cechy dużego miasta; • wyjaśniam, dlaczego w Warszawie znajdują się siedziby najwyższych władz państwowych; • charakteryzuję wybrane funkcje Warszawy; • rozpoznaję na ilustracjach znane miejsca i budynki Warszawy.
Krajobraz miejsko-przemysłowy	Podaję cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego	• wskazuję na mapie pas wyżyn i Wyżynę Śląską; • charakteryzuję rozwój przemysłu na Wyżynie Śląskiej; • wymieniam główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej; • wskazuję na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej.
Krajobraz rolniczy	Rozpoznaję i wymieniam cechy charakterystyczne dla krajobrazu rolniczego	• wskazuję na mapie Wyżynę Lubelską i największe miasta regionu; • wymieniam główne cechy krajobrazu Wyżyny Lubelskiej; • podaję cechy charakterystyczne dla krajobrazu wiejskiego; • podaję nazwę najżyźniejszej gleby w Polsce i nazwę skały na której się utworzyła; • wymieniam nazwy roślin uprawianych na Wyżynie Lubelskiej; • rozpoznaję na ilustracjach krajobraz wiejski Wyżyny Lubelskiej oraz Zamość.
Krajobraz krasowy	Wymieniam przykłady krasu powierzchniowego i podziemnego	• wskazuję na mapie Wyżynę Krakowsko - Częstochowską; • podaję nazwę skały, w której zachodzi proces krasowienia; • nazywam główne elementy krajobrazu krasowego, rozpoznaję je na ilustracjach; • wskazuję na mapie położenie Ojcowskiego Parku Narodowego; • wskazuję Szlak Orlich Gniazd jako przykład dziedzictwa kulturowego

		regionu.
--	--	----------

zakres	Cele w języku ucznia	Kryteria sukcesu
Krajobraz górski	wymieniam cechy krajobrazu wysokogórskiego	- wskazuję na mapie pas gór oraz Tatry; - wskazuję na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie; - wskazuję na mapie najwyższe szczyty Tatr; - omawiam cechy pogody w górach; - wymieniam w kolejności piętra roślinności w Tatrach; - podaję nazwę parku narodowego leżącego w Tatrach; - wymieniam nazwy roślin i zwierząt charakterystycznych dla Tatr.
Ocena najbliższego krajobrazu	wymieniam elementy krajobrazu najbliższej okolicy, w tym elementy zagospodarowania antropogenicznego;	- wymieniam elementy krajobrazu najbliższej okolicy - określam położenie najbliższej okolicy na mapie Polski - opisuję krajobraz najbliższej okolicy w odniesieniu do pasów rzeźby terenu - proponuję zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy
Strefowość i piętrowość klimatyczno-roślinna na świecie.	Znam nazwy stref klimatycznych i krajobrazowych i wskazuję je na mapie	- odczytuję informacje z mapy średniej rocznej temperatury powietrza na Ziemi i rocznej sumy opadów atmosferycznych na Ziemi; - opisuję położenie poszczególnych stref używając mapy stref klimatycznych na Ziemi; - podaję nazwy krajobrazów występujących na Ziemi; - dopasowuję krajobrazy do odpowiadających im stref klimatycznych; - rozpoznaję na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi.
Lasy równikowe	Określam położenie, klimat oraz świat roślin i zwierząt wilgotnych lasów równikowych	- wskazuję na mapie strefę wilgotnych lasów równikowych; - odczytuję z klimatogramu wartości temperatury powietrza i opadów w klimacie równikowym; - wymieniam cechy klimatu równikowego; - rozpoznaję cechy klimatu

		równikowego na zdjęciach, w opisach i filmach; • rozpoznają rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych; • podają przykłady budownictwa, sposobów gospodarowania, głównych zajęć mieszkańców wilgotnych lasów równikowych.
--	--	---

zakres	Cele w języku ucznia	Kryteria sukcesu
Lasy strefy umiarkowanej	Charakteryzuję lasy strefy umiarkowanej	• wskazuję na mapie występowanie lasów strefy umiarkowanej; • odczytuję z klimatogramu i map klimatycznych wartości temperatury powietrza i opadów w klimacie umiarkowanym; • wymieniam cechy klimatu umiarkowanego; • rozpoznaję lasy strefy umiarkowanej na zdjęciach, w opisach i filmach; • podaję przykłady roślin i zwierząt żyjących lasach strefy umiarkowanej; • wyjaśniam, dlaczego wiele lasów strefy umiarkowanej zamieniono na pola uprawne.
Sawanna i step	rozpoznaję sawannę i step na zdjęciach, w opisach i filmach;	• wskazuję na mapie występowanie strefy sawanny i stepu; • odczytuję z klimatogramu i map klimatycznych wartości temperatury powietrza i opadów w strefie sawanny i stepu; • wymieniam cechy klimatów charakterystycznych dla sawanny i stepu; • podaję przykłady roślin i zwierząt żyjących na sawannie i na stepie.
Pustynie gorące i lodowe	Rozróżniam i wymieniam charakterystyczne cechy pustyń gorących i lodowych	• wskazuję na mapie występowanie strefy pustyń gorących i pustyń lodowych; • odczytuję z klimatogramu i map klimatycznych wartości temperatury powietrza i opadów w strefie pustyń gorących i lodowych; • wymieniam cechy klimatów: zwrotnikowego suchego i polarnego;

		- rozpoznaję pustynie na zdjęciach, w opisach i filmach; - podaję przykłady roślin i zwierząt żyjących na pustyniach gorących i lodowych.
Tajga i tundra	wskazuję podstawowe różnice między tajgą a tundrą	- wyjaśniam pojęcia: tajga, tundra; - wskazuję na mapie występowanie strefy tajgi i tundry; - odczytuję z klimatogramu i map klimatycznych wartości temperatury powietrza i opadów w strefie tajgi i tundry; - rozpoznaję tajgę i tundrę na zdjęciach, w opisach i filmach; - podaję przykłady roślin i zwierząt żyjących w tajdze i tundrze; - wyjaśniam pojęcie: wieloletnia zmarzlina;

zakres	Cele w języku ucznia	Kryteria sukcesu
Krajobraz śródziemnomorski	rozpoznaję krajobraz śródziemnomorski na podstawie opisów, filmów i ilustracji;	- wskazuję na mapie fizycznej świata obszary występowania krajobrazu śródziemnomorskiego; - omawiam na podstawie wykresu temperatury i opadów oraz map klimatycznych cechy klimatu śródziemnomorskiego; - wyjaśniam pojęcie: makia; - przedstawiam przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej.
Himalaje i ich mieszkańcy	charakteryzuję krajobraz wysokogórski Himalajów	- wskazuję na mapie Himalaje; - odczytuję z klimatogramu i map klimatycznych wartości temperatury powietrza i opadów w Himalajach; - wymieniam cechy krajobrazu Himalajów; - rozpoznaję krajobraz wysokogórski Himalajów na podstawie opisów, filmów i ilustracji; - wskazuję, jak zmienia się klimat i krajobraz wraz ze wzrostem wysokości nad poziomem morza; - rozpoznaję wybrane gatunki zwierząt żyjące w Himalajach;

		• wyjaśniam kim są Szerpowie; • podaję przykłady działalności człowieka w Himalajach.
--	--	---

